

Sygn. akt III AUa 995/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 września 2015 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w G.

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Michał Bober
Sędziowie:	SSA Lucyna Ramlo (spr.) SSA Grażyna Horbulewicz
Protokolant:	sekr.sądowy Angelika Judka

po rozpoznaniu w dniu 29 września 2015 r. w Gdańsku

sprawy Z. Z.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o świadczenie przedemerytalne

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

od wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy VI Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 30 marca 2015 r., sygn. akt VI U 1232/14

zmienia zaskarżony wyrok i oddała odwołanie.

SSA Lucyna Ramlo SSA Michał Bober SSA Grażyna Horbulewicz

Sygn. akt III AUa 995/15

UZASADNIENIE

Ubezpieczona Z. Z. (2) złożyła do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. wniosek o przyznanie jej świadczenia przedemerytalnego. Rozpoznając ten wniosek organ rentowy decyzją z dnia 15 kwietnia 2014 roku odmówił przyznania ubezpieczonej świadczenia przedemerytalnego wskazując w uzasadnieniu tej decyzji, iż zgodnie z artykułem 2-gim ustępem 1-szym punktem 5-tym i ustępem 3-cim Ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 roku o świadczeniach przedemerytalnych (tekst jednolity Dziennik Ustaw z 2013 roku pozycja 170), prawo do świadczenia przedemerytalnego nabywa kobieta, która zarejestrowała się we właściwym Powiatowym Urzędzie Pracy w ciągu 30 dni od dnia ustania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy pobieranej nieprzerwanie przez okres co najmniej 5-ciu lat i do dnia w którym ustało prawo do renty ukończyła 55 lat i osiągnęła okres uprawniający do emerytury wynoszący co najmniej 20 lat. Organ rentowy wskazał również, iż zgodnie z artykułem 2-gim ustępem

3-cim świadczenie przedemerytalne przysługuje osobie określonej w ustępie 1-szym po upływie co najmniej 6-ciu miesięcy pobierania zasiłku dla bezrobotnych, jeżeli osoba ta spełnia łącznie następujące warunki: nadal jest zarejestrowana jako bezrobotna, w okresie pobierania zasiłku dla bezrobotnych nie odmówiła bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji odpowiedniego zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, albo zatrudnienia w ramach prac interwencyjnych lub robót publicznych oraz złożyła wnioski o przyznanie świadczenia przedemerytalnego w terminie nieprzekraczającym 30-tu dni od dnia wydania przez Powiatowy Urząd Pracy dokumentu poświadczającego sześciomiesięczny okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych. W końcowej części uzasadnienia zaskarżonej decyzji organ rentowy podał, iż z uwagi na fakt, iż ubezpieczona nie pobierała nieprzerwanie renty przez okres co najmniej 5 lat, pobierała rentę z tytułu niezdolności do pracy od 25 października 2011 roku do 30 kwietnia 2013 roku, to jest krócej niż 5 lat wnioski o świadczenie przedemerytalne załatwia się decyzją odmowną. Odwołanie od tej decyzji wniosła ubezpieczona podnosząc, iż ma udokumentowane świadectwami pracy w urzędzie pracy 23 lata stażu emerytalnego, w okresie od 2002 roku do 2009 roku przebywała na rencie, potem miała przerwę w pobieraniu renty ponieważ ZUS odmówił jej prawa do tego świadczenia, a następnie ponownie przyznano jej prawo do renty na 1 rok do 30 kwietnia 2013 roku. Zdaniem ubezpieczonej spełniła ona wszystkie przesłanki nabycia prawa do renty, osiągnęła wymagany wiek, staż emerytalny i pobierała także rentę nieprzerwanie przez okres co najmniej 5-ciu lat w okresie od 2002 roku do 2009 roku. W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wnosił o jego oddalenie powołując argumentację przedstawioną w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. Ponadto organ rentowy nadmienił, że uznał za udowodniony okres składkowy i nieskładkowy ubezpieczonej w wymiarze 26-ciu lat, 10-ciu miesięcy i 10-ciu dni w tym okresy nieskładkowe 20 lat, 15 dni ok, okresy składkowe..., tu jest zapewne błąd, 20 lat 15 dni, okresy nieskładkowe 6 lat, 9 miesięcy i 25 dni, a z zaświadczenia Powiatowego Urzędu Pracy z dnia 22 listopada 2013 roku wynika, iż ubezpieczona jest zarejestrowana jako osoba bezrobotna od dnia 13 maja 2013 roku do nadal i od dnia 21 maja pobiera zasiłek dla bezrobotnych.

Wyrokiem z dnia 30 marca 2015 r. Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, iż przyznał ubezpieczonej Z. Z. (2) prawo do świadczenia przedemerytalnego od dnia 23 listopada 2013 r. (pkt I) i stwierdził odpowiedzialność Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Jako podstawę swego rozstrzygnięcia Sąd Okręgowy wskazał następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

Spór w niniejszej sprawie dotyczył tego, czy ubezpieczona spełniła wszystkie wymagane przesłanki nabycia prawa do świadczenia przedemerytalnego. Warunki nabycia prawa do tego świadczenia określa ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 roku o świadczeniach przedemerytalnych. Ubezpieczona legitymowała się okresami składkowymi i nieskładkowymi w wymiarze 26-ciu lat, 10-ciu miesięcy i 10 dni, a z dokumentów dołączonych do rozpoznawanej sprawy, zebranych w aktach o rentę wynikało, iż ubezpieczona pobierała rentę w okresach od 10 marca 2002 roku do 30 kwietnia 2009 roku, a następnie od 25 października 2011 roku do 30 kwietnia 2013 roku. Organ rentowy powołując się na artykuł 2-gi ustęp 1-szy punkt 4-ty ustawy o świadczeniach przedemerytalnych jako przyczynę odmowy przyznania ubezpieczonej świadczenia wskazywał to, iż ubezpieczona w jego ocenie nie legitymowała się nieprzerwanym okresem pobierania renty z tytułu niezdolności do pracy, przy czym bezpośrednio przypadającym przed złożeniem wniosku o świadczenie przedemerytalne. W ocenie Sądu Okręgowego tego rodzaju stanowisko organu rentowego nie znajdowało uzasadnienia w artykule 2-gim ustępie 1-szym, punkcie 4-tym powołanej ustawy. Zważyć bowiem należy, że przepis ten stanowi, iż prawo do świadczenia przedemerytalnego przysługuje osobie, która zarejestrowała się we właściwym Powiatowym Urzędzie Pracy w ciągu 30-tu dni od dnia ustania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy pobieranej nieprzerwanie przez okres co najmniej 5-ciu lat i do dnia, w którym ustało prawo do renty ukończyła co najmniej 55 lat kobieta oraz 60 lat mężczyzna i osiągnęła okres uprawniający do emerytury wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn. Jak już wcześniej zaznaczono ubezpieczona legitymowała się wymaganym okresem uprawniającym do emerytury który wynosił dokładnie 26 lat, 10 miesięcy i 10 dni. A 55 lat ubezpieczona ukończyła 22 stycznia 2013 roku, a więc jeszcze w okresie gdy pobierała rentę z tytułu niezdolności do pracy. W tym drugim krótszym okresie od 25 października 2011 roku do 30 kwietnia 2013 roku. Zdaniem Sądu Okręgowego wykładnia artykułu 2-go ustępu 1-go punktu 4-go powołanej ustawy prowadzi do wniosku, iż okres pobieranej nieprzerwanie

renty z tytułu niezdolności do pracy przez co najmniej 5 lat nie musi przypadać bezpośrednio przed złożeniem wniosku o świadczenie przedemerytalne. Wniosek taki nie wynika bowiem z treści omawianej tutaj normy prawnej określającej warunki nabycia prawa do świadczenia przedemerytalnego. Przepis ten stwierdza jedynie, że prawo do świadczenia przedemerytalnego przysługuje osobie, która zarejestrowała się w Powiatowym Urzędzie Pracy w ciągu 30 dni od dnia ustania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy i ubezpieczona taką przesłankę spełniła. Chodzi tutaj o okres wcześniejszy od tego przypadającego bezpośrednio przed złożeniem wniosku o świadczenie przedemerytalne, czyli okres od 10 marca 2002 roku do 30 kwietnia 2009 roku. I ubezpieczona również do dnia w którym ustало prawo do renty ukończyła co najmniej 55 lat kobieta i posiadała okres uprawniający do emerytury wynoszący co najmniej 20 lat. Sąd Okręgowy uznaje, że organ rentowy wydając zaskarżoną decyzję zastosował pozaustawowe kryterium przyznawania świadczeń przedemerytalnych, które nie zostało przez ustawodawcę w treści omawianej normy prawnej ujęte. W szczególności przepis artykułu 2-go ustępu 1-go punktu 4-go ustawy o świadczeniach przedemerytalnych nie zawiera stwierdzenia, że okres nieprzerwanie pobieranej renty przez co najmniej 5 lat powinien przypadać bezpośrednio przed złożeniem wniosku o rentę. Sąd Okręgowy wskazuje, iż tego rodzaju wykładnia jest prezentowana w literaturze przedmiotu, w publikacji "Świadczenia przedemerytalne po rencie z tytułu niezdolności do pracy" Ewa Dziubińska Lechnio i Eliza Skowrońska Wydawnictwo Eliza ABC wskazują, iż ustawodawca nie wskazał w jakim okresie musi przypadać ten 5-letni okres nieprzerwanego pobierania renty. Istotne jest natomiast, aby renta była nieprzerwanie pobierana przez wskazany okres. Nie musi być to więc ostatnie 5 lat w którym istniało prawo do renty, jeżeli więc występowały przerwy w pobieraniu tego świadczenia organ rentowy zbada, czy na przestrzeni całego okresu istnienia uprawnień do renty występuje co najmniej 5-letni okres jej nieprzerwanego pobierania. Z tego względu Sąd Okręgowy uznał, iż ubezpieczona spełniła wszystkie warunki nabycia prawa do świadczenia przedemerytalnego o których mowa w artykule 2-gim ustępie 1-szym punkcie 4-tym oraz w ustępie 2-gim i w ustępie 3-cim artykułu 2-go i zmienił w związku z tym zaskarżoną decyzję. W ten sposób, iż przyznał ubezpieczonej prawo do świadczenia przedemerytalnego od 1-go dnia przypadającego po złożeniu wniosku. Zmiana zaskarżonej decyzji nastąpiła na podstawie powołanych wyżej przepisów oraz artykułu 477⁽¹⁴⁾ § 2 kodeksu postępowania cywilnego oraz na podstawie art. 7 ust. 1 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych, który stwierdza, że prawo do świadczenia przedemerytalnego ustala się na wniosek osoby zainteresowanej od następnego dnia po dniu złożenia wniosku wraz z dokumentami o których mowa w ustępie 3-cim. W punkcie 2-im wyroku Sąd na podstawie artykułu 118 ustęp 1 a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 17 grudnia 1998 roku stwierdził odpowiedzialność organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Do wydania odmownej decyzji przez organ rentowy doszło bowiem w wyniku błędnej wykładni obowiązujących przepisów prawa, w szczególności wskazanego art. 2 ust. 1 pkt 4 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych, a wadliwa wykładnia obowiązujących przepisów jest okolicznością, za którą organ rentowy ponosi pełną odpowiedzialność. Dlatego w punkcie 2-gim wyroku Sąd Okręgowy taką odpowiedzialnością Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. obciążył. Praktyczna konsekwencja rozstrzygnięcia zawartego w punkcie 2-gim wyroku sprowadza się do tego, iż w przypadku uprawomocnienia się wyroku w całości zostanie przesądzona sama zasada odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, co przesądzi obowiązek ciążyący na organie rentowym wypłacenia zaległych świadczeń z odsetkami ustawowymi od wymagalności poszczególnych świadczeń na rzecz ubezpieczonej.

Wyrok Sądu Okręgowego zaskarżył w całości apelacją Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. zarzucając naruszenie prawa materialnego tj. art. 2 ust. 1 pkt 4 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych oraz art. 118 ust. 1 i ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz prawa procesowego tj. art. 233§1 k.p.c.

Powołując się na powyższą podstawę apelacji organ rentowy wnosil o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji.

W uzasadnieniu apelacji skarżący podał, że przepis art. 2 ust. 1 pkt 4 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych wymaga jednoczesnego spełnienia przesłanek:

- zarejestrowania się we właściwym powiatowym urzędzie pracy w ciągu 30 dni od dnia ustania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy,
- pobierania renty z tytułu niezdolności do pracy nieprzerwanie przez 5 lat,
- ukończenia 55 lat w przypadku kobiet,
- osiągnięcia okresu uprawniającego do emerytury wynoszącego co najmniej 20 lat w przypadku kobiet.

Ubezpieczona nie spełnia warunku zarejestrowania się w urzędzie pracy w ciągu 30 dni od ustania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy pobieranej nieprzerwanie przez 5 lat. Ponadto na dzień ustania prawa do renty – 30 kwietnia 2009 r. - nie ukończyła 55 lat.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego okazała się zasadna i skutkowałą zmianą zaskarżonego wyroku.

Sąd Okręgowy w sposób niewadliwy, chociaż niepełny, ustalił stan faktyczny sprawy, dlatego Sąd Apelacyjny poczynił dodatkowe ustalenia. W ustalonym stanie faktycznym Sąd I instancji niewłaściwie zastosował przepisy prawa

W myśl art. 2 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 roku o świadczeniach przedemerytalnych (Dz. U. z 2013r, poz. 170 tekst jedn.), prawo do świadczenia przedemerytalnego przysługuje osobie, która zarejestrowała się we właściwym powiatowym urzędzie pracy w ciągu 30 dni od dnia ustania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, pobieranej nieprzerwanie przez okres co najmniej 5 lat i do dnia, w którym ustało prawo do renty, ukończyła co najmniej 55 lat kobieta i osiągnęła okres uprawniający do emerytury, wynoszący dla kobiet co najmniej 20 lat.

Zauważyć w pierwszej kolejności należy, że regulacja prawna ubezpieczenia społecznego cechuje się tym, że ma ona charakter regulacji ścisłej, na którą składają się normy bezwzględnie obowiązujące. Z określonymi elementami stanu faktycznego przepisy prawa wiążą powstanie określonych skutków prawnych, niezależnie od woli stron. Stanowisko to jest przyjmowane zarówno w piśmiennictwie, jak i w judykaturze. W prawie ubezpieczeń co do zasady nie ma miejsca na przyznawanie uprawnień w drodze uznania. Dotyczy to także przepisów ustawy o świadczeniach przedemerytalnych, które wymagają ścisłej interpretacji. Uzyskanie prawa do świadczenia przedemerytalnego przez osobę ubezpieczoną zostało uzależnione od spełnienia określonych przesłanek, których realizacja musi nastąpić w określonym porządku chronologicznym. Prawo do świadczenia można uzyskać min. wówczas, gdy w ciągu 30 dni od dnia ustania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, pobieranej nieprzerwanie przez okres co najmniej 5 lat, osoba ubezpieczona rejestruje się jako bezrobotna. Wyjaśniając pojęcie „ dzień ustania prawa do renty ”, należy dodać, że jest to pierwszy dzień miesiąca przypadającego po miesiącu, do którego przysługiwała renta okresowa. Może to być także inny dzień, wskazany w decyzji ZUS, szczególnie w tych przypadkach, w których prawo do renty nie ustało z powodu upływu okresu, na jaki renta była przyznana, ale z innych przyczyn. Sąd Apelacyjny w tym składzie przyłącza się do stanowiska Sądu Najwyższego zaprezentowanego w wyroku z 23 września 2014r., II UK 562/13, LEX 1541255. Zgodnie z tezą 2 wyroku, racjonalna wykładnia, użytego w art. 2 ust. 1 pkt 4 ustawy z 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych pojęcia "dzień ustania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy", skłania do powiązania tej przesłanki z ustalonym w ustawie emerytalnej porządkiem dochodzenia prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Oznacza to, że w sytuacji, gdy ubezpieczony nie wystąpi o ustalenie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy na dalszy okres, dzień ustania prawa do renty jest tożsamy z upływem okresu na jaki przyznano to świadczenie (art. 102 ust. 1 u.e.r.f.u.s.). Jeżeli natomiast wnioskodawca uruchomi tryb zmierzający do przyznania świadczenia na dalszy okres, to dzień ustania prawa do renty nie nastąpi - będzie tak w sytuacji wydania pozytywnej decyzji rentowej - albo będzie nim data uprawnomocnienia się negatywnej decyzji organu rentowego w przedmiocie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

Natomiast przez warunek pobierania renty przez co najmniej 5 lat należy rozumieć nieprzerwany 5 - letni okres, w którym renta była wypłacana. Jeśli wystąpiły przerwy w jej pobieraniu, to może się w rezultacie okazać, że nie zostanie spełniony wymóg 5 - letniego pobierania tego rodzaju świadczenia.

Ubezpieczona pobierała rentę z tytułu niezdolności do pracy w dwóch okresach. Pierwszy z nich obejmował przedział czasowy od 10 marca 2002 r. do 30 kwietnia 2009 r. Decyzją z dnia 8 lipca 2009 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił przyznania Z. Z. (2) prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy na dalszy okres (decyzja k. 204 akt rentowych). Od 21 lipca 2009 r. do 30 czerwca 2010 r. ubezpieczona pobierała zasiłek dla bezrobotnych z Powiatowego Urzędu Pracy w Ż. (zaświadczenie k. 7 akt rentowych). Od 1 lipca 2010 r. do 30 listopada 2010 r. Z. Z. (2) była ubezpieczona z tytułu umowy zlecenia (potwierdzenie k. 25 akt rentowych).

Mając na uwadze wcześniejsze uwagi należało uznać, iż wówczas spełniła warunek zarejestrowania się jako bezrobotna w powiatowym urzędzie pracy w ciągu 30 dni od dnia ustania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, pobieranej nieprzerwanie przez okres co najmniej 5 lat. Osiągnęła wymagany co najmniej 20 letni okres uprawniający do emerytury. Nie spełniła natomiast warunku dotyczącego wieku albowiem wymagane 55 lat życia osiągnęła dopiero 22 stycznia 2013 r. Z tego względu po okresie 180 dni pobierania zasiłku dla bezrobotnych nie mogła nabyć prawa do świadczenia przedemerytalnego.

Z prawidłowych ustaleń Sądu Okręgowego, które Sąd Apelacyjny w pełni podziela, wynika natomiast, że w drugim okresie rentowym Z. Z. (2) nie pobierała nieprzerwanie renty z tytułu niezdolności do pracy przez okres co najmniej 5 lat przed zarejestrowaniem jako osoba bezrobotna. Rentę z tytułu niezdolności do pracy pobierał bowiem jedynie od 25 października 2011 r. do 30 kwietnia 2013 r. Analiza zaś cytowanego wyżej art. 2 ust. 1 ustawy o świadczeniach emerytalnych wyraźnie wskazuje, że okres 5 – letniego nieprzerwanego pobierania renty winien przebiegać bezpośrednio przed dniem złożenia wniosku o rejestrację jako osoba bezrobotna. Wynika to z literalnej wykładni przepisu i analizę przeprowadzoną przez Sąd Okręgowy należy uznać za analizę contra legem. Przepis ten w stosunku do wymogów określonych w punktach 1-3 oraz 5 i 6, statuuje dodatkowy wymóg „rejestracji w powiatowym urzędzie pracy w terminie 30 dni od ustania prawa do renty”, jako wymóg sine qua non przyznania świadczenia przedemerytalnego. Rejestracja ma nastąpić bezpośrednio po okresie przynajmniej 5 lat „nieprzerwanego” pobierania świadczenia, a na dzień ustania prawa do renty muszą być spełnione pozostałe warunki określone w art. 2 ust. 1 pkt 4, tj. wiekowy i stażowy. Wszystkie warunki opisane w cytowanym przepisie, jak słusznie podkreśla apelujący, muszą być spełnione łącznie. Celem tego przepisu jest przyznanie zabezpieczenia osobom posiadającym staż wymagany do emerytury i wiek 55 lat dla kobiet, 60 lat dla mężczyzn, które na nieprzerwany i długi, bo przynajmniej 5 letni okres straciły możliwość zatrudnienia z uwagi na stan zdrowia, co znacznie utrudnia powrót na rynek pracy. Jak wynika z przepisu, zagrożenia takiego – braku możliwości powrotu do zatrudnienia- ustawodawca nie dostrzegł w przypadku krótkotrwałej przerwy w zatrudnieniu spowodowanej pobieraniem okresowej renty przez mniej niż 5 lat (uzasadnienie projektu ustawy). Interpretacja przepisu proponowana przez Sąd I instancji wypacza jego sens i niweczy cel regulacji poprzez uznanie, że poszczególne warunki określone w przepisie mogą być spełniane rozłącznie i w dowolnym czasie, uprzywilejowując tym samym osoby wymienione w punkcie 4 ust.1 art. 2 w stosunku do osób wymienionych w punktach od 1 do 3 oraz 5 i 6. Zgodnie z takim interpretowaniem przepisu dopuszczalne byłoby przyznanie świadczenia przedemerytalnego np. ubezpieczonemu, który we wczesnej młodości pobierał rentę przez nieprzerwany ponad 5 letni okres, a następnie pozostawał w zatrudnieniu nawet kilkanaście lub kilkadziesiąt lat i ostatecznie pobierał ponownie rentę przez nawet najkrótszy okres w którym spełnił pozostałe warunki.

W związku z powyższym, uznając apelację za słuszną, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. orzekł, jak w sentencji swojego wyroku.

:

SSA Lucyna Ramlo SSA Michał Bober SSA Grażyna Horbulewicz